

STORTINGET

Innst. 169 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:42 S (2024–2025)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Silje Hjemdal, Hans Andreas Limi og Roy Steffensen om å splitte opp og selge NRK

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen legge frem sak om oppsplitting og nedsalg av NRK på en slik måte at virksom konkurranse oppnås, kulturpolitiske mål ivaretas og offentlig finansiering reduseres mest mulig.
- Stortinget ber regjeringen ordne det slik at de samfunnsnyttige funksjoner som i dag ivaretas av NRK og som ikke kan oppfylles på annen måte enn med offentlig finansiering, organiseres med konkurranseutsetting.
- Stortinget ber regjeringen forhandle frem avtaler med kringkastingsselskapene som gir myndighetene råderett til å bruke etermediene i spesielle krisituasjoner.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åse Kristin Ask Bakke, Mona Nilsen og Torstein Tvedt Solberg, fra Høyre, Turid Kristensen og Tage Pettersen, fra Senterpartiet, Åslaug Sem-Jacobsen og Per Olav Tyldum, fra Fremskrittspartiet, Silje Hjemdal, fra Sosialistisk Venstreparti, Kathy Lie, og fra Venstre, lederen Grunde Almeland, viser til Representantforslag 42 S (2024–2025) fra stortingsrepresentantene Silje Hjemdal, Hans Andreas Limi og Roy Steffensen om å splitte opp og selge NRK. Forslaget ble sendt til Kultur- og likestillingsministeren for uttalelse, og statsrådets svarbrev datert 31. januar 2025 ligger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen besluttet videre å invitere til skriftlig høring, og det kom inn ti skriftlige høringssvar. Det var i all hovedsak ulike medieorganisasjoner som deltok i høringen, men også tre enkeltpersoner sendte sine innspill. Alle høringssvarene var negative til forslaget.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Fremskrittspartiet, er enige med forslagsstillerne i at en uavhengig presse er en forutsetning for ytringsfrihet, demokrati og rettsstaten, men er uenige i at dette sikres gjennom å avvikle ordningen med en offentlig finansiert allmennkringkaster, og at offentlig finansiering av medier bør reduseres mest mulig, slik Fremskrittspartiet tar til orde for.

Flertallet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2025 foreslår å nær halvere tilskuddet til NRK og å samtidig redusere mediestøtten med om lag 60 pst. Dette vil ramme produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier, innovasjons- og utviklingstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier og tilskudd til samiske aviser.

Flertallet mener i motsetning til forslagsstillerne at mediepolitikken er et avgjørende verktøy for å sikre en åpen og opplyst samtale, slik det også er nedfelt i Grunnloven. Skal demokratiet fungere, er vi avhengige av informasjon. Gjennom å legge til rette for god nyhetsproduksjon og redaktørstyrte medier over hele landet sikrer man at alle grupper i samfunnet har et godt medietilbud. Dette gir oss mulighet til å orientere oss, ta valg og ytre oss. Samtidig ivaretas hensynet til opplysning, nyhetsformidling, tilbud til barn og unge og bevaring av vårt språk og historie.

Flertallet viser videre til at norske medier i dag er i sterk internasjonal konkurranse om folks tid og oppmerksomhet. Flertallet mener derfor at det norske mediemangfoldet trenger en bredt forankret og stabilt finansiert allmennkringkaster med et tydelig oppdrag og mandat, og med samme forankring i Redaktørplakaten, Vær Varsom-plakaten og medieansvarsloven som andre norske redaksjoner.

Flertallet vil fremheve at NRKs oppdrag som allmennkringkaster blant annet er å oppfylle demokratiske, sosiale og kulturelle behov i samfunnet (NRK-plakaten § 12) og å ivareta ytringsfrihet og ytringsvilkår for borgerne og være redaksjonelt uavhengig og balansert over tid (NRK-plakaten § 13).

Flertallet viser til at NRK i tillegg har en rekke andre oppgaver, både som formidler av norsk språk og kultur, og med et særlig ansvar for å sikre og styrke det norske mediemangfoldet. Flertallet mener at NRK løser dette oppdraget på en god måte i dag.

Flertallet mener forslagene som fremmes i representantforslaget, er alvorlige og vil føre til en svekkelse av redaktørstyrte medier i en tid der medienes rolle er viktigere enn på lenge. Flertallet vil advare mot forslagene.

Flertallet vil for øvrig vise til at det i dag er etableringsfrihet i medienæringen, tross påstander om det motsatte i forslaget.

NRK og mediemangfold

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, er uenig med forslagsstillerne i at konkurransen og mangfoldet i mediebransjen hemmes av NRKs posisjon som bred allmennkringkaster. Dette flertallet viser til at Medietilsynets rapport fra 2021 «NRKs bidrag til mediemangfoldet» tydelig tilbakeviser dette, og heller peker i motsatt retning. I rapporten pekes det på flere områder der NRKs sterke rolle er helt avgjørende for mediemangfoldet, eksempelvis deres geografiske og redaksjonelle bredde. Rapporten viser også hvordan folk bruker NRK i kombinasjon med andre medier, altså ikke som et substitutt.

Dette flertallet viser til at rapporten også særskilt omtaler NRKs påvirkning på konkurransen i mediebransjen. Her konkluderes det med at NRK bidrar positivt til mediemangfoldet, og at «per i dag vurderes det ikke å være noen risiko på kort eller mellomlang sikt for at tilbudet fra NRK skal ha negative effekter på tilbudet fra kommersielle aktører og dermed heller ikke på det totale publikumstilbudet».

Dette flertallet viser videre til at Kultur- og kirkedepartementet i 2009 utredet konsekvenser av markedsfinansiering og privatisering av NRK. Utredningen viser blant annet at:

- Markedsfinansiering av NRK Radio vil medføre en kraftig nedskjæring av det norske radiotilbudet og det er ikke usannsynlig at det bare vil være rom for en eneste nasjonal radiokanal med allmennkringkastingspreg.
- Ved reklamefinansiering av NRK vil TV 2 få konkurranse fra NRK også i reklamemarkedet. Dette setter TV 2 i en usikker situasjon.
- Et salg av NRK vil få store og uforutsigbare konsekvenser for norske programprodusenter, og distributørene vil få færre og dyrere fjernsynskanaler å formidle, samtidig som et svekket NRK i publikumsmarkedet vil kunne svekke fjernsyn som medium.
- Store deler av NRKs programtilbud i dag vil bli borte eller sterkt redusert i omfang. Det vil særlig gå ut over kostbar virksomhet som nyhets- og aktualitetsprogram. I tillegg blir det vanskelig å finansiere barneprogram, programmer på samisk, programmer for minoriteter, tegnspråktolking, Kringkastingssorkesteret og regionale sendinger.

Dette flertallet mener at utredningen viser at konsekvensene av forslagene som er fremmet, er alvorlige og omfattende, og reagerer på at forslagsstillerne ikke vil utrede konsekvensene ytterligere før vedtak fattes.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at NRK er en viktig institusjon som sikrer et bredt allmennkringkastingstilbud til hele befolkningen. En oppsplitting vil kunne true viktige samfunnsoppdrag som lokaljournalistikk, norskspråklig innhold og beredskap. Samtidig anerkjenner disse medlemmer behovet for effektiv drift og sunn konkurranse i mediemarkedet. Svaret på dette er å modernisere NRK innen-

for dagens struktur, ikke å splitte opp og selge selskapet som har tjent oss godt i snart 100 år. NRK bør fortsatt være et offentlig eid allmennkringkastingsselskap med et tydelig samfunnsoppdrag.

Disse medlemmer viser videre til at NRK som en viktig allmennkringkaster har en dominerende rolle i medielandskapet. Derfor mener disse medlemmer at det samtidig er viktig å videreføre ordningen med en kommersiell allmennkringkaster som et supplement til NRK, samtidig som at man må påse at NRK ikke svekker aktivitetsgrunnlaget til medier som henter inntekter i markedet.

Disse medlemmer mener ytringsfriheten er fundamental for demokratiet og må beskyttes kontinuerlig. Derfor er det viktigere enn noen gang å opprettholde mediemangfoldet og sørge for gode og forutsigbare rammevilkår for mediene. Ytringsfrihetskommisjonen ga oss verdifull innsikt i hvor friheten er truet i dag, og disse medlemmer vil alltid være med på å sikre målrettede tiltak for å styrke ytringsfrihetens plass og utvidelse av ytringsrommet.

Fleirtallet i komiteen, alle unnateke medlemmen frå Framstegspartiet, vil understreke den avgjerande rolla NRKs distriktkontor spelar for mediemangfaldet, den offentlege samtalen og eit sterkt demokrati. Desse kontora sikrar ei brei og desentralisert dekning av nyhende, der røyster frå heile Noreg blir høyrd. Distriktkontora bidreg til å styrke lokal journalistikk, dekning av regionale saker og at heile Noreg får tilgang på lokalt forankra nyhendiformidling.

Fleirtallet meiner ei oppsplitting og sal av NRK tilsvarande vil svekke journalistikken, nyhendedekninga og mediemangfaldet i store delar av landet, og vil vere eit stort steg i feil retning.

Befolkningens motstandskraft

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Fremskrittspartiet, understreker mediernes viktige rolle for å styrke befolkningens motstandskraft mot desinformasjon og bidra til at befolkningen kan ta informerte valg.

Flertallet viser til Ytringsfrihetskommisjonen, som mener at jo flere som forholder seg til redaksjonelle medier, desto mindre er kampen mot desinformasjon. Kommisjonen peker også på at en sterk allmennkringkaster er avgjørende for demokratiet gjennom å sikre et motstandsdyktig samfunn i møte med desinformasjon, noe som innebærer at NRK må ha ressurser til å gi folk grunnlag for bred tilknytning til det offentlige ordskiftet og for å kunne dekke tematiske og geografiske blindsoner, slik NRK er pålagt i sine vedtekter.

Flertallet viser til Meld. St. 9 (2024–2025) Totalberedskapsmeldingen, der økt beredskap mot desinformasjon er et sentralt tema, og der de redaktørstyrte me-

dienes demokratiske funksjon fremheves som viktige for å bygge motstandskraft. NRKs sterke omdømme i befolkningen er i denne sammenheng helt avgjørende.

Flertallet viser også til Norsk Journalistlag (NJ), som i sitt skriftlige høringsinnspill til komiteen påpeker:

«Demokratiet er på tilbakegang i verden og den gjennomsnittlige globale poengsummen på demokratiindeksen til The Economist falt i 2023 til sitt laveste nivå siden indeksen ble etablert i 2006. Norge topper fortsatt indeksen, der ytringsfrihet og pressefrihet er blant indikatorne. Felles for landene som topper indeksen er at de har en sterk allmennkringkaster.»

Flertallet understreker derfor betydningen av at mediene kan levere på dette samfunnsoppdraget også under kriser og krig. Statsråden viser i sitt svarbrev til at NRKs særskilte ansvar i krig og konflikt er forankret i kringkastingstloven § 2-4 og forskrift om virksomheten i Norsk rikskringkasting under beredskap og i krig. Flertallet støtter statsrådets vurdering om at det kan være krevende å pålegge private kommersielle aktører slike krav.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet merker seg at flertallet er lite villig til å se at dagens modell med et, i norsk målestokk, gedigent mediehus som er offentlig finansiert, ikke er den beste måten å nå de medie- og kulturpolitiske målene. NRK er i en særstilling, hvor den offentlige finansieringen skjermer fra enhver økonomisk konkurranse med andre mediehus.

Mange mediepolitiske mål nås allerede i dag via andre mediehus enn NRK. Det er en kjensgjerning at det er et stort og bredt mediemangfold i Norge. Ingenting tyder på at mangfoldet vil bli mindre eller smalere. Snarere vil fraværet av en meget stor offentlig subsidiert aktør kunne gi mulighet for flere smale medier.

Dette medlem viser til at Mediebedriftenes landsforening (MBL) i sitt høringsinnspill har en egen merknad med overskriften «NRK bør pålegges å vurdere de konkurransemessige effektene av sitt tilbud». Under dette ligger det tydelig at NRK har en påvirkning på øvrige medietilbydere og på konkurransesituasjonen. MBL foreslår blant annet at NRKs innhold skal deles med andre mediehus. Dette medlem mener at MBL med dette anerkjenner at NRK er en altfor dominerende aktør i det norske medielandskapet.

Dette medlem er skuffet over at flertallet ikke ser at de oppgaver som NRK skal og bør levere, ikke kan leveres bedre, billigere, potensielt nå et bredere publikum, og kanskje endatil med høyere kvalitet. Det finnes en rekke toppkompetente miljø utenfor NRKs vegger, som har vist gjennom mange år at de leverer godt. Selv internasjonale aktører ser verdien av å levere godt lokalt innhold som er tilpasset et norsk publikum.

Det te medlem viser til at NRK allerede i dag kjøper inn en andel eksternt produsert innhold. Det er veldig positivt og viser at deler av NRK godt kan stykkes opp og selges ut. På den måten vil innholdet kunne kjøpes inn fra den til enhver tid beste innholdsprodusenten.

Det te medlem merker seg at flertallet påstår at forslaget vil føre til en svekkelse av redaktørstyrte medier. Det er en ganske grov påstand, som fullstendig underslår styrken i alle de mange andre redaktørstyrte mediene. Medietilsynet skriver på sine nettsider at «Både på nasjonalt og lokalt nivå er det et mangfold av redaktørstyrte journalistiske medier».

Det te medlem viser til at Amedia, Schibsted og Polaris Media er de tre største eierne i det norske avismarkedet, som kontrollerte 73,1 pst. av det totale avisopplaget i 2023. I tillegg kontrollerte noen mellomstore konsern og en rekke mindre uavhengige eiere én eller noen få aviser. Det er spesielt verdt å merke seg at redaktørene i alle mediene er redaksjonelt uavhengig av sine eiere. At det skal forsvinne én redaktør (NRK), er ikke det samme som at det er en generell svekkelse av redaktørstyrte medier. Spesielt ikke siden det sannsynligvis vil dukke opp en rekke nye redaktører, som dekker ulike deler av dagens NRK-virksomhet. Dette medlem mener at en oppsplitting av NRK derfor vil styrke det redaktørstyrte mangfoldet.

Det te medlem viser til at det allerede i dager slik at alle de andre redaktørstyrte mediene utenom NRK også er en del av den demokratiske funksjon som bygger motstandskraft og understøtter beredskap i samfunnet. De direkte behovene for eksempel for spredning av informasjon i krisesituasjoner er det forholdsvis enkelt å gjøre avtale med private leverandører om. Dette medlem merker seg at flertallet argumenterer med at

private skal pålegges beredskapsfunksjoner. Det ligger ikke i representantforslaget, men forslag 3 er helt klart på at det skal fremforhandles avtaler. Altså fremforhandle, ikke pålegge.

Det te medlem viser til at det er to hovedhensikter med forslaget. For det første er det langt på overtid å diskutere om NRKs oppdrag har overlevd for lenge, til tross for at det norske medielandskapet er mer enn kapabelt til å dekke det aller meste av det som finansieres med offentlige midler for at NRK skal produsere. Det har liten hensikt å la NRK lage «sin versjon» av enkle underholdningsprogrammer i konkurranse med andre aktører som allerede klarer å dekke slikt innhold. Det andre er å organisere hvordan (med et forhåpentligvis redusert samfunnsoppdrag) NRKs innhold kan og bør produseres. Det kan åpenbart gjøres bedre, billigere og mer rasjonelt.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:42 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Silje Hjemdal, Hans Andreas Limi og Roy Steffensen om å splitte opp og selge NRK – vedtas ikke.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 18. mars 2025

Grunde Almeland

leder

Torstein Tvedt Solberg

ordfører

**DET KONGELIGE
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT**

Statsråden

Familie- og kulturkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/105-

31. januar 2025

Dokument 8:42 S (2024-2025) representantforslag om å splitte og å selge NRK

Jeg viser til brev av 9. januar 2025 der Stortingets familie- og kulturkomite ber om kultur- og likestillingsministerens vurdering av Dokument 8:42 S (2024-2025) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Silje Hjemdal, Hans Andreas Limi og Roy Steffensen om å splitte opp og selge NRK.

Forslaget er som følger:

1. Stortinget ber regjeringen legge frem sak om oppsplitting og nedsalg av NRK på en slik måte at virksom konkurranse oppnås, kulturpolitiske mål ivaretas og offentlig finansiering reduseres mest mulig.
2. Stortinget ber regjeringen ordne det slik at de samfunnsnyttige funksjoner som i dag ivaretas av NRK og som ikke kan oppfylles på annen måte enn med offentlig finansiering, organiseres med konkurranseutsetting.
3. Stortinget ber regjeringen forhandle frem avtaler med kringkastingsselskapene som gir myndighetene råderett til å bruke etermediene i spesielle krisesituasjoner.

Svar

Forslagsstillerne hevder at den økte valgfriheten i det digitale mediemarkedet har gjort at det ikke er behov for en offentlig finansiert allmennkringkaster. Selv om mye har skjedd i mediemarkedet siden opprettelsen i 1933 er ikke behovet for NRK mindre i dag – snarere tvert imot.

Det er hovedsakelig et gode at vi i dag kan velge innhold fra hele verden som er tilgjengelig for oss når som helst. Men den digitaliserte og globaliserte medie verden gir også noen utfordringer, særlig for små land med små språk og små mediemarkeder. Internasjonale og globale aktører med enorme budsjetter tar stadig mer av nordmenns tid. Samtidig tar plattformsselskaper som ikke produserer innhold selv, stadig større deler av annonsemarkedet. Det kan gjøre det vanskeligere å finansiere norsk innhold, og samfunns viktig journalistikk. Desinformasjon og konspirasjonsteorier spres raskt på sosiale medier, og det norske redaktørstyrte kvalitetssikrede innholdet sliter med å nå ut. De unge bruker også mindre tid på norsk innhold. Fordi de er vant til å bli oppdatert gjennom sosiale medier er det bekymring for om de unge har lavere betalingsvillighet for nyhets- og aktualitetsinnhold. Samtidig vet vi at et mangfold av redigerte medier med høy tillit i befolkningen er et av de viktigste virkemidlene for å styrke befolkningens motstandskraft mot desinformasjon. Vi har et sterkt mediemangfold i Norge i dag, men det har ikke kommet av seg selv. Det skyldes både at vi har en innovativ mediebransje som leverer kvalitetsjournalistikk som folk stoler på, og ikke minst at myndighetene gjennom mange tiår har vært villige til å gi mediene gode rammevilkår. Det siste vi trenger nå er en politikk som kan undergrave mediemangfoldet.

Hvordan NRK påvirker mediemarkedet og de kommersielle aktørene er noe vi følger tett, blant annet i forbindelse med de fireårige styringssignalene for mediestøtten. Representantene hevder at konkurransen i mediemarkedet hemmes av et sterkt NRK. Det er gjennomført flere konkurranseanalyser de seneste årene som finner at dette ikke er tilfelle, sist i en rapport fra Oslo Economics i 2021¹. Dette argumentet faller også på sin egen urimelighet når forslagsstillerne samtidig bruker det at vi har en levedyktig kommersiell mediesektor i Norge, som argument for at det ikke er behov for NRK. At vi har en sterk kommersiell bransje ved siden av et sterkt NRK og en kommersiell allmennkringkaster, er en styrke for mediemangfoldet, og for demokrati og ytringsfrihet i landet. Likevel mener forslagstillerne at dette er en utfordring som bør løses ved å selge NRK, slik at det kan drives på kommersielt grunnlag i direkte konkurranse med de andre mediene i markedet. Da er det verdt å minne om at et privatisert NRK ville tatt deler av inntektene til de kommersielle mediene, som følgelig også ville måtte redusere tilbudet til publikum. Tingen er mildt sagt dårlig. For kort tid siden varslet Schibsted media at de må kutte kostnader og nedbemanne 350 årsverk. TV 2 gjennomførte også nylig store kostnadskutt. Mange medier sliter fortsatt med den digitale overgangen, inkludert å erstatte inntekter fra papiravisene med digitale inntekter. Vi vet også at mediene i årene som kommer må investere tungt i attraktivt innhold, særlig for å tiltrekke seg unge mediebrukere.

Forslagsstillerne viser også til at det er flere andre aktører som tilbyr kvalitetsserier, og at det finnes smalt innhold om naturvitenskap, historie og kultur på blant annet YouTube. Det vitner om liten forståelse både for hva NRK leverer, og for NRKs rolle. For det første er NRK i motsetning til YouTube og mye annet innhold på nett et redaktørstyrt medium. NRK følger et etisk journalistisk rammeverk, og har redaksjonell uavhengighet og rettigheter og plikter etter medieansvarsloven. For det andre skal NRK være både bred og smal. Det brede innholdet gjør at NRK kan virke samlende, og det gir NRK en posisjon i befolkningen som gjør at de

¹ [nrk-del-9-konkurransemessige-virkninger.pdf](#)

også kan nå ut med innhold som er viktig men som ikke har like stor kommersiell appell. Blant annet gjelder det norsk innhold til barn, innhold på samisk og om samisk identitet og kultur, innhold til og om nasjonale minoriteter, innhold som viser fram smalere kulturuttrykk, og nyhetsinnhold som dekker temaer og områder som andre medier ikke dekker. Denne typen innhold ville ikke hatt den samme rekkevidden dersom det skulle produseres av andre på konkurranseutsatte kontrakter, slik forslagstillerne ønsker. Uten et samlet NRK ville vi også trolig miste det omfattende distriktsapparatet NRK har i dag, med tilstedeværelse i alle landets fylker.

Når det gjelder forslaget om å forhandle frem avtaler med kringkastingsselskapene som gir myndighetene råderett til å bruke etermediene i spesielle krisesituasjoner, finnes det allerede en slik hjemmel. I kringkastingsforskriften § 1-7 kan et departement, eller den statsmyndighet departementet har gitt fullmakt, kreve en melding sendt i kringkastingssending når liv eller helse er truet og det er av vesentlig betydning å få kunngjort meldingen ved slik sending. NRKs beredskapsforpliktelser går imidlertid lengre, og de må treffe særskilte beredskapstiltak for å sørge for at informasjon fra regjeringen kan nå befolkningen under beredskap og krig. Det kan være krevende å pålegge private kommersielle aktører slike krav.

Til slutt vil jeg minne om at Grunnlovens §100 gir staten et ansvar for å legge til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale. Et av de viktigste virkemidlene vi har for å gjøre det, er NRK. For det vi betaler for NRK får hele befolkningen, uavhengig av størrelsen på lommeboka, åpen tilgang til nyheter, aktualitet, dokumentar, sport, kultur og underholdning. I motsetning til hos de internasjonale strømmetjenestene, får vi innhold som ser verden gjennom norske briller og som speiler en norsk virkelighet. Samtidig har NRK et viktig beredsskapsoppdrag slik at styresmaktene kan nå ut ved nasjonale kriser. Jeg mener at vi får mye igjen for pengene, og at Norge ville blitt fattigere uten et sterkt NRK.

Med hilsen

Lubna Jaffery

